

SXEDIO.F8

27.11.1942: ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΝΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ. ΑΚΕΛ ΚΑΙ ΠΕΚ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΟΥΝ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ένα από τα μέτρα που πήρε ο νέος Κυβερνήτης Τσιαρλς Κάμπελλ Γούλλεϊ από την άφιξη του στα τέλη του **1941** ήταν η προκήρυξη δημοτικών εκλογών με βάση ένα νέο νόμο που επανέφερε την τριετία στη θητεία των δημοτικών αρχόντων.

Οι τελευταίες δημοτικές εκλογές είχαν γίνει το **1929** και παρατεινόταν η θητεία των δημοτικών αρχών με διορισμούς και αντικαταστάσεις όσων αποχωρούσαν.

Οι προσπάθειες για διενέργεια εκλογών είχαν αρχίσει επί Κυβερνητείας του προηγούμενου Κυβερνήτη Μπάττερσιλλ, αλλά είχαν ανασταλεί λόγω του πολέμου.

Στις **21** Ιανουαρίου **1941** ο Μπάττερσιλλ είχε ανακοινώσει ότι θα γίνονταν εκλογές μέσα στον ίδιο χρόνο και είχε δώσει μάλιστα οδηγίες όπως αρχίσει η διαδικασία για τη διενέργειά τους μέχρι τον Ιούνιο.

Όμως λόγω της όξυνσης που σημειωνόταν στην πορεία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου οι εκλογές αναβλήθηκαν για ευθετότερο χρόνο.

Η απόφαση για αναβολή, με ανακοινωθέν του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών, δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Ελευθερία" στις **27** Μαΐου **1941**:

"Εις επίσημον ανακοινωθέν, εκδοθέν την **21**ην Ιανουαρίου **1941** ανηγγέλθη ότι θα διενηργούντο εκλογαί προς ανάδειξιν δημοτικών συμβουλίων κατά την διάρκειαν του έτους. Εκτοτε ως γνωρίζει το κοινόν, εγένοντο νομοθετικά και άλλα διευθετήσεις, συμφώνως προς τας οποίας τα υφιστάμενα δημοτικά συμβούλια θα διατηρούν την αρχήν μέχρι της **30**ης Ιουνίου και εκλογαί προς ανάδειξιν νέων συμβουλίων θα διενηργούντο ολίγον προ της ανωτέρω ημερομηνίας. Υπό των δήμων εγένοντο

επί τινα χρόνον βάσει των ανωτέρω προετοιμασίου, ως η σύνταξις των καταλόγων των εκλογέων κλπ.

Αφ' ότου ελήφθη και εδημοσιεύθη η απόφασις περί διεξαγωγής εκλογών, η πολεμική κατάστασις εις την ζώνην της ανατολικής Μεσογείου μετεβληθη ουσιωδώς. Υπό το φως των μεταβολών αυτών η Κυβέρνησις κατέληξεν εις το συμπέρασμα ότι είναι ανεπιθύμητος η διεξαγωγή δημοτικών εκλογών κατά την προηγουμένως αγγελθείσαν ημερομηνίαν. Ως εκ τούτου αι εκλογαί θα αναβληθούν και θα διεξαχθούν εις ημέραν ορισθησομένην εις το μέλλον και οι νυν Δήμαρχοι και Δημοτικοί Σύμβουλοι θα κληθούν να υπηρετήσουν διά περαιτέρω περίοδον.

Η αναγκαία νομοθεσία προς εφαρμογήν της τακτικής αυτής θα ετοιμασθή συντόμως. Αι εκλογαί θα διεξαχθούν ευθύς ως επιτρέψη τούτο η πολεμική κατάστασις" (ΓΔΠ).

(Μεταγλώττιση)

"Σε επίσημο ανακοινωθέν, που εκδόθηκε στις **21** Ιανουαρίου **1941** ανηγγέλθηκε ότι θα διενεργούνται εκλογές προς ανάδειξη δημοτικών συμβουλίων κατά τη διάρκεια του έτους. Εκτοτε όπως γνωρίζει το κοινό, έγιναν νομοθετικές και άλλες διευθετήσεις, σύμφωνα με τις οποίες τα υφιστάμενα δημοτικά συμβούλια θα διατηρούν την αρχή μέχρι τις **30** Ιουνίου και εκλογές προς ανάδειξη νέων συμβουλίων θα διενεργούνταν λίγο πριν από την ανωτέρω ημερομηνία. Από τους δήμους έγιναν για κάποιο χρόνο με βάση τις πιο πάνω προετοιμασίες, όπως είναι η σύνταξη των καταλόγων των εκλογέων κλπ.

Αφ' ότου λήφθηκε και δημοσιεύθηκε η απόφαση για τη διεξαγωγή εκλογών, η πολεμική κατάσταση στη ζώνη της ανατολικής Μεσογείου μεταβλήθηκε ουσιωδώς. Υπό το φως των μεταβολών αυτών η Κυβέρνηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι ανεπιθύμητη η διεξαγωγή δημοτικών εκλογών κατά αγγελθείσα προηγουμένως ημερομηνία. Ως εκ τούτου οι εκλογές θα

αναβληθούν και θα διεξαχθούν σε ημέρα που θα ορισθεί στο μέλλον και οι νυν Δήμαρχοι και Δημοτικοί Σύμβουλοι θα κληθούν να υπηρετήσουν για περαιτέρω περίοδο.

Η αναγκαία νομοθεσία προς εφαρμογή της τακτικής αυτής θα ετοιμασθεί σύντομα. Οι εκλογές θα διεξαχθούν ευθύς μόλις το επιτρέψει η πολεμική κατάσταση" (ΓΔΠ).

Στις **26** Ιουνίου, **1942** ο νέος Κυβερνήτης διόρισε νέα δημοτικά συμβούλια με έναρξη της θητείας τους από την **1η** Ιουλίου του ιδίου χρόνου.

Όμως η πίεση για διενέργεια εκλογών ήταν πολύ μεγάλη. Καθημερινά υποβάλλονταν υπομνήματα προς αυτόν με την αξίωση της διενέργειας εκλογών. Τελικά και με τη βελτίωση της κατάστασης και για να ικανοποιήσει ένα από τα βασικά αιτήματα του κυπριακού λαού, ο οποίος είχε πραγματικά ανταποκριθεί στις εκκλήσεις του για κατάταξη στο στρατό, για εισφορά χρημάτων και σε είδος για τον πόλεμο, συγκατένευσε όπως οι εκλογές γίνουν στις αρχές του **1943**.

Στις **27** Νοεμβρίου **1942** δημοσιεύονταν σε έκτακτη έκδοση της εφημερίδας της Κυβέρνησης ο νόμος αριθμός **23** του **1942** με τον οποίο κωδικοποιούνται και επομένως ακυρώνονται όλοι οι Νόμοι που είχαν θεσπισθεί γύρω από τα δημοτικά θέματα από το **1930** (δηλαδή του **1934**, του **1937**, του **1938** και του **1941**). Με το νέο Νόμο παρέμενε σε ισχύ μόνο ο Περί Δημαρχείων Νόμος του **1930** του οποίου τροποποιούνται όμως μερικές βασικές διατάξεις.

Με βάση το νέο Νόμο η διάρκεια της θητείας του κάθε δημοτικού συμβουλίου θα ήταν τριετής και θα άρχιζε από την **1η** Απριλίου μετά τη διενέργεια των εκλογών.

Δικαίωμα εκλογής θα είχαν όλοι οι κάτοικοι πόλεως ηλικίας **21** χρόνων και άνω και όχι όσοι στο παρελθόν πλήρωναν φόρο ή ενοίκιο.

Κάτοικος πόλεως θεωρείτο εκείνος που διέμενε

στην πόλη τους τελευταίους **12** μήνες από την ημέρα που καταρτίζονταν οι εκλογικοί κατάλογοι.

Λεπτομέρειες του Νόμου έδωσε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **28.11.1942**:

Με βάση το Νόμο η θητεία του κάθε Δημοτικού Συμβουλίου θα είναι τριετής με ημερομηνία έναρξης την **1η** Απριλίου μετά τη διενέργεια των εκλογών.

Εάν η εκλογή ενός νέου δημοτικού Συμβουλίου κηρυχθεί άκυρη, ή δεν θα διεξαχθεί σύμφωνα με το Νόμο, θα εξακολουθήσει να υφίσταται το παλιό Δημοτικό Συμβούλιο και η διάρκεια του θα παρατίνεται μέχρι της παρόδου μιας εβδομάδας από την ημέρα της διεξαγωγής νέας εκλογής.

Η τριετής διάρκεια της θητείας του Δημοτικού Συμβουλίου που ήλθε στην εξουσία μετά την **1η** Απριλίου θα αρχίζει αφ'ότου θα εκπνεύσει η θητεία του προκατόχου Συμβουλίου.

Δεν μπορεί να εκλεγεί ως μέλος Δημοτικού Συμβουλίου πρόσωπο, το οποίο δεν είναι βρετανός υπήκοος ή το οποίο δεν είναι άρρεν και εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους.

Κανένα πρόσωπο δεν θα θεωρείται ως κάτοικος πόλης (πόλη σύμφωνα με το Νόμο θεωρείται η πόλη ή το χωριό ή το σύμπλεγμα πόλεων ή χωριών που βρίσκονται μέσα στα δημοτικά όρια) για τους σκοπούς του περί Δήμων Νμου, εκτός εάν είναι εγγεγραμμένος ως εκλογέας.

Δεν δικαιούται κάποιος να εγγραφεί ως εκλογέας εκτός εάν:

1). Είναι άρρην ηλικίας **21** ετών ή μεγαλύτερη.

2). Εάν κατά την **1η** Δεκεμβρίου του έτους, το οποίο προηγείται αμέσως του έτους κατά το οποίο καταρτίζονται και αναθεωρούνται οι εκλογικοί κατάλογοι, κατοικεί συνήθως μέσα στα δημοτικά όρια και έχει πραγματικά κατοικήσει κατά τη διάρκεια των **12** αυτών μηνών μέσα στα δημοτικά όρια. Περιοριστική απουσία δεν θεωρείται ως μη τακτική διαμονή (κατοίκηση) μέσα στα δημοτικά όρια.

Ο Γραμματέας του δήμου οφείλει ύστερα από

αίτηση να εφοδιάζει κάθε πρόσωπο, του οποίου το όνομα είναι εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους με δελτίο ψηφοφόρου, στο οποίο εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του ενδιαφερομένου προσώπου και στο οποίο αναφέρεται ότι αυτός έχει εγγραφεί ως εκλογέας και δικαιούται να ψηφίζει.

Κάθε πρόσωπο το οποίο θα πλαστογραφήσει το τέτοιο δελτίο θα τιμωρείται με πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις **20** λίρες ή με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες ή και στις δυο ποινές.

Κάθε πρόσωπο το οποίο αξιώνει να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους οφείλει όπως μεταξύ της **1ης** και της **15ης** ημέρας του Δεκεμβρίου κάθε χρόνου να δίδει γραπτή ειδοποίηση της τέτοιας αξίωσης του στο Γραμματέα του δήμου σύμφωνα με ορισμένο τύπο που περιλαμβάνεται στο νόμο. Οι λεπτομέρειες που αναφέρονται στην ειδοποίηση πρέπει να είναι πιστοποιημένες από ένα οικοδεσπότη.

Τόσο αυτός που ζητά την εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους, όσο και αυτός που πιστοποιεί υπόκειται σε ποινή προστίμου ή φυλάκιση ως ανωτέρω, εάν εν γνώσει του προβεί σε ψευδείς δηλώσεις.

Υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, Χριστιανός ή Μουσουλμάνος, ο οποίος θα λάβει όχι λιγότερες ψήφους από το είκοσι τοις εκατό του συνόλου των ψήφων (Χριστιανικών ή Μουσουλμανικών κατά την περίπτωση) οι οποίες θα ριφθούν έγκυρα στην κάλπη θα θεωρείται ως εκλεγείς.

Πρόσωπο, το οποίο αξιώνει να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους, οφείλει να δώσει μεταξύ της **1ης** και της **15ης** Δεκεμβρίου κάθε χρόνου στη δημοτικό Γραμματέα σύμφωνα με τύπον που αναφέρεται στους επισυνημμένους Κανονισμούς στο Νόμο. Και η αίτηση αυτή πρέπει να είναι πιστοποιημένη από ένα οικοδεσπότη. Ψευδείς δηλώσεις στην αίτηση καθιστούν ένοχο τον αιτητή και τον οικοδεσπότη που πιστοποιεί και επισύρουν ποινή πρόστιμο ή φυλάκιση.

Κατά την **1η** Ιανουαρίου κάθε χρόνου ή πριν από

αυτή, ο δημοτικός γραμματέας οφείλει να καταρτίζει και υπογράφει κατάλογο όλων των Χριστιανών καθώς και κατάλογο όλων των μουσουλμάνων, όσοι έχουν δώσει ειδοποίηση και αξιώνουν εγγραφή στους καταλόγους.

Ο δημοτικός γραμματέας οφείλει να τηρεί προσιτό προς εξέταση από το κοινό κατά τις πρώτες **15** ημέρες κάθε Ιανουαρίου αντίγραφο των εκλογικών καταλόγων που θα καταρτίσει.

Πρόσωπο που αξιώνει να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους και απορρίφθηκε από το δημοτικό γραμματέα μπορεί μεχρι τις **15** Ιανουαρίου να επιδώσει σ'αυτόν ειδοποίηση έφεσης.

Πρόσωπο εγγεγραμμένο στους καταλόγους δικαιούται να υποβάλει έγγραφη ένσταση εναντίον άλλου εγγεγραμμένου προσώπου και να ζητήσει τη διαγραφή του. Η τέτοια ένσταση πρέπει να υποβληθεί εγγράφως μέχρι τις **15** Ιανουαρίου. Ο δημοτικός γραμματέας υποχρεούται να καταρτίζει κατάλογο των ενστάσεων και να τηρεί τέτοιο ποσοστό στο κοινό κατά τη διάρκεια των τελευταίων **7** ημερών του Ιανουαρίου.

Ο Δήμαρχος οφείλει να αναθεωρεί κάθε έτος τους εκλογικούς καταλόγους, δικάζοντας με ανοικτές θύρες (δημόσια) στο δημαρχείο κατά τη διάρκεια των τελευταίων **7** ημερών του Ιανουαρίου, αφού ο γραμματέας δώσει προηγουμένως ειδοποίηση τριών ημερών για το τέτοιο εκλογικό δικαστήριο.

Ο Δήμαρχος θα εξετάζει τις ενστάσεις και θα εγγράφει πρόσωπα που δικαιούνται να εγγραφούν στους καταλόγους ή θα διαγράφει πρόσωπα που δεν δικαιούνται. Η εκδίκαση των ενστάσεων πρέπει να τερματίζεται πριν από τις **7** κάθε Φεβρουαρίου.

Οι ψηφοδόχες κάλπες θα είναι κατασκευασμένες σύμφωνα με σχέδιο που θα εγκρίνεται από τον Κυβερνήτη.

Δεν επιτρέπεται η παρουσία κατά των ίδιο χρόνο πέραν των **10** ψηφοφόρων μέσα στον εκλογικό σταθμό. Κατά την είσοδο και έγκριση του οφείλει να παραδίδει στο γραμματέα το δελτίο του ως εκλογέως.

Κανένα πρόσωπο δεν θα δικαιούται να ψηφίζει σε άλλο εκλογικό σταθμό εκτός από εκείνον ο οποίος αναφέρεται στο δελτίο του ως εκλογέως και δεν θα επιτρέπεται σ' αυτόν να ψηφίσει παρά μόνο, όταν το όνομά του είναι εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους, έχει διαπιστωθεί η ταυτότητα του και έχει παραδώσει το δελτίο του ως εκλογέως στο γραμματέα".

Στις εκλογές είχαν αποφασίσει να κατέλθουν τόσο το ΑΚΕΛ όσο και η ΠΕΚ. Το ΑΚΕΛ είχε τονίσει στο ανακοινωθέν που εκδόθηκε μετά την ιδρυτική του συνέλευση τον Απρίλη του **1941** ότι δεν θα διεκδικούσε τις εκλογές. Ομως στα τέλη του **1942** η Πέμπτη Ολομέλεια του Κόμματος άλλαζε την απόφαση ώστε το Κόμμα να διεκδικούσε τις εκλογές.

Με την απόφαση του αυτή το ΑΚΕΛ κινητοποίησε τα μέλη του για να ασκήσουν πιέσεις στον Κυβερνήτη να συγκατατεθεί στη διενέργεια εκλογών.

Ο Πλουτῆς Σέρβας είχε αναφέρει σε έκθεση του προς το Δεύτερο Παγκύπριο Συνέδριο του Κομματος το Γεννάρη του **1943**:

" Τριάντα μόλις μέρες ύστερα από την απόφαση της Πέμπτης Ολομέλειας για τη διεκδίκηση των δημορχιακών εκλογών και ύστερα από τις μαζικές μας κινητοποιήσεις- αποστολή μαζικών υπομνημάτων από όλες τις πόλεις- μονάχα το υπόμνημα της Λευκωσίας υπογράφηκε από **5.000** πρόσωπα-η Κυβέρνηση προβαίνει στην ανακοίνωση ότι θα προκηρύξει κατά το προσεχές μέλλον δημορχιακές εκλογές".

Τις εκλογές ανακοίνωσε ότι θα διεκδικούσε και η Παναρχοτική Ένωση Κύπρου (ΠΕΚ) που ιδρύθηκε το **1942** και αποτελούσε τη μόνη καλά οργανωμένη δύναμη που πρόσκειτο στην Εθναρχία.

Έτσι για πρώτη φορά η Κύπρος θα γνώριζε την πρώτη αναμέτρηση δυο καλά οργανωμένων Παρατάξεων-κομματικών σχηματισμών στις πρώτες εκλογές που θα διεξάγονταν στο νησί από το **1929**.